СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XL. Ч. 114. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 17 травня 1932. VOL. XL. No. 114. Jersey City, N. J., Tuesday, May 17, 1932. THREE CENTS.

ПЯТЬ ЧОЛОВІКІВ І ОДНУ ЖІНКУ ПІДОЗРІВАЮТЬ У ВБИВСТВІ ДИТИНИ ЛИНДБЕРҐІВ

НЮ ЙОРК. — З інформацій, які одержано від стейтової поліції в Ню Джерзи, виходить, що поліція впала на слід банди, яка викрала дитину Линдберґів і її вбила. Вже навіть поставлено теорію щодо цього, як скоїлася ціла траґедія.

Поліція є тої думки, що бандити не хотіли вбити дитини, а тільки хотіли видістати від Линдберґа як найбільший окуп. Банда складалася з пятьох чоловіків і одної жінки. Та остання дбала за дитину. Банда оставала по викраденню дитини в лісах, недалеко дому Линдберґів. А коли розпочато пошукування, вбито дитину, щоби в той спосіб лекше виратуватися. Колиж бандити знайшлися вже в безпечнім місці, почали навязувати з Линдберґом контакт, щоби видістати від нього гроші, піддуруючи його і його висланників, що дитина жиє.

Поліція виробила свій плян на підставі своїх помічень і зізнань д-ра Джана Кондона з Бронкс, котрий переговорював з тими, що викрали дитину, і виплатив їм $50,000 титулом викупу. Поліція має дані заключати, що Кондон виплатив тим бандитам, котрі викрали дитину. Інші пертракціації, які ведено з боку інших людей, були ведені з такими особами, які не брали участи у викраденню, а тільки хотіли видурити гроші.

ЗГИНУВ ТОЙ, ЩО ВЧИВ ЛИНДБЕРҐА ЛІТАТИ.

ФІНІКС (Арізона). — Наслідком летунської катастрофи, якої причини не вияснені, згинув Джек Линч, літ 42, котрий перший учив Чарлза Линдберґа летунської штуки.

Разом з Линчом згинув В. А. Клерк третій, 36 літ, внук сенатора Вилієма Клерка, мідяного маґната, котрий залишив по смерти в 1925 р. маєток на суму $50,000,000.

РОЗСЛІДЖУЮТЬ, ЗА ЧИЇ ГРОШІ ПОДОРОЖУВАВ ВОКЕР.

НЮ ЙОРК. — Леґіслятурна комісія розслідкує ріжні фінансові транзакції мейора Вокера. Між иншим твердять, що Вокер вибрався був з жінкою і приятелями в подорож до Европи в 1927 р. сейчас по тім, як дано концесію „Еквітебл Ковч Компані". Від цеї компанії, як подають комісії, Вокер дістав „презент" у бондах на суму $26,534.

КУПАЛИСЯ, ЯК У ЛІТІ.

НЮ ЙОРК. — Минула неділя була така тепла, що коло пів міліона людей виїхали з Ню Йорку над море, а сотки купалися в морю.

ХРЕСТОНОСНИЙ ПОХІД СУХИХ.

АТЛЕНТИК СІТИ. — На ґенеральний конференції методиско-єпископальної церкви піднято шум зприводу зросту протипроґибіційного сентименту. Рішено повести хрестоносний похід проти мокрих, опираючися при тім на молоді. А за всяку ціну рішено задержати при проґибіції 13 стейтів, щоби не допустити до зміни конституції в справі проґибіції.

ВИБРАЛИСЯ В ДОРОГУ ДОВКОЛА СВІТА.

НЮ ЙОРК. — Кораблем „Берлін" прибули до Злучених Держав 9 молодих німецьких хлопців, членів товариства „Вандруючі Птахи", котрі рішилися відбути в 12 місяцях подорож довкола світа. Хлопці виглядають здорово й засмотрені в усякі річи, потрібні до такої подорожі, яку відбудуть по більшій части пішки. З Сен Франсиско поїдуть кораблем до Йокагами. Гроші на дорогу мають, але думають дещо заробити грою, бо всі грають на ріжних інструментах.

ЖИДИ НАРІКАЮТЬ, ЩО ЇХ НЕ ПРИЙМАЮТЬ ДО РОБІТ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — На річній конвенції „Нещенел Конференс оф Джуїш Сошел Сервіс" говорив д-р І. Рубінов про расову нетолеранцію в Америці. Він казав, що Жидів не приймають вже тепер до багатьох ґалузей промислу і торговлі. І коли так далі піде, казав Рубінов, то Жидам не усміхається гарна будучність в Америці.

І ПОЛЬСЬКІ ЖИДИ ЖАЛУЮТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Сінґаловський з Берліна говорив на обіді „Піплс Орт Федерейшен оф Амеріка", що в Польщі 75% жидівських дітей є хорі на сухоти, та що положення Жидів у Польщі є безнадійне, бо вони становлять 11% населення, але платять 40% усіх податків. Жиди в Польщі, казав Сінґаловський, є виставлені на голод і знищення.

НАЗИВАЄ ПИВОВУ ПАРАДУ ТРИКОМ ВОКЕРА.

НЮ ЙОРК. — Джан Гейнс Гомс, пастор „Комюніти Чорч", говорив підчас недільної проповіди про пивову параду, влаштовану мейором Вокером. Він казав, що Вокер завжди видумує якісь „циркові штуки", щоби тим відвернути увагу загалу від хабарництва, яким засмічена адміністрація міста.

ТИХА УТРАКВІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ.

В самбірському повіті є ще в кількох селах школи з українською мовою навчання, які перетревали „важкі часи". Але місцевий шкільний інспектор Соколовський (греко-католик) розіслав управителям тих шкіл обіжники, в яких каже поступенно вводити замісць української польську мову навчання. Так одним обіжником, без гамору та крику, без ніяких „чудотворних" плебісцитів утраквізується вже і так нечисленні українські школи.

ЗАЗДРІСНА ЗА... 70-ЛІТНЬОГО ЧОЛОВІКА.

В селі Чермно, томашівського повіту, Ружа Саковська, що мала 70 літ, від довшого часу була заздрісна за свого 70-літнього чоловіка. Завсіди підозрівала його, що він її зраджує. Це її підозріння довело до того, що вона підрізала собі горло.

СМЕРТЬ НАЙСТАРШОЇ ЛЮДИНИ В СВІТІ.

Повідомляють з Лондону, що в лічниці помер у 158 р. життя Заро Аґа, ур. 1775 р. У час французької революції мав 14 літ, на його очах пройшло життя Наполеона І. від низин на верщини аж до заслання на остров св. Олени. Батько Заро Аґи жив 112 літ, один із його синів помер 1900 р. у 101 р. життя, одна його дочка святкуватиме незабаром 100 роковини народин. Заро Аґа був 12 разів одружений і мав 36 дітей. Він вінчався з останньою жінкою у 152 році життя, а його суджена була 100 літ молодша.

ЛЬВИ И ТИҐРИ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

В Неаполі незабаром виставлять на ліцитацію звірята з цирку Шнайдра. Найбільше цікавлять усіх 100 львів, 6 тиґрів і 6 білих медведів.

НАПАД БАНДИТІВ НА КАСУ.

В Лодзі напали два бандити на скарбника залізничої стації таки в бюрах двірця. Коли бандити хотіли обезсилити скарбника, він, борикаючись, дійшов до алярмового дзвінка й задзвонив. Одного бандита, що втікав, спіймали, другого, що відстрілювався, застрілили.

НАЧЕ МАЛОГО ЛИНДБЕРҐА...

Коли за давніх, бурхливих часів викрадали гарненьких жінок, не було в цьому нічого дивного. Зате дивніші річи діються в „спокійнім" ХХ століттї. Ось у Велику Пятницю пятнацять бандитів схопили трох радних болгарського містечка Неврокоп, що вертали саме з Софії домів. За батьками міста слід загинув.

АРЕШТУВАННЯ ЗА АСЕКУРАЦІЙНЕ ОБМАНСТВО.

У Львові арештувала поліція Генрика Юрія Бабчака, сина відомого торговця конини, за це, що намовив злодія, щоби вкрав у нього касетку з 6,000 зол. і футро, щоби дістати асекурацію.

ПРИКЛАДНА МАТИ.

На Помор'ю в Бродниці жінка робітника Димовського вродила четверо дітей: 2 хлопців і 2 дівчинки. Всі діти жиють. Мати здорова.

16-ЛІТНІЙ ХЛОПЕЦЬ ЗГИНУВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ДВОБОЮ.

На Виленщині, в селі Задоріже, 15-літній Іван Шумлянюк і 16-літній Павлик Деренич залюбилися в 15-літній Марусі Помялківній. Дівчина сама не знала, кого з цих двох закоханих вибрати. Тоді молоді парубчаки постановили поладнати справу між собою американським двобоєм. Умовилися, що хто з них витягне з капелюха червону галку, той мусить покінчити з собою. Галку витягнув Деренич і він кинувся в ополонку. Його друг, Борткевич, який саме в той мент туди переходив, поспішив з ратунком, але даремно: парубчак дістався під лід і згинув. Шумлянюк зголосився до батьків Деренича, покаявся й заявив, що почувається винуватцем і хоче, щоб його покарали.

„ТВОРЧИЙ ЕЛЕМЕНТ" ПЕРЕД СУДОМ.

Одного дня прийшов Ґольдшміт в однострою „стшельця" до варшавського адресового бюра. Була задовга черга й він захотів полагодити свою справу поза чергою. Вижидаюча публика й урядовці спротивилися цьому. А „стшелец" став сипати насміщками, іронічними заввагами. Урядовець прикликав поліціянта, який списав протокол. Справа пішла до суду, де „стшелец" боронився тим, що він є „творчий елемент" і має право докоряти урядовців за їх невідповідне полагоджування справ. Суд усе таки засудив „стшельца" на місяць арешту за нарушення публичного супокою.

САМОВІЛЬНА ВАРТА.

В селі Лиса, пов. Підгайці, жиє інв. Ян Зелінський. Нічю 20 березня ц. р. хтось зірвав з його хати шильд з написом „склеп тютюньови". Зелінський з командантом постерунку в Заваловi і війтом наложили на кожну хату по 20 ґр. кари, а зібрані гроші мають бути зворотом за пропавший шильд. Громадяни грошей не здожили, бо не чулися відповідальними за чийнебудь шильди у селі. Тоді командант постерунку зарядив, щоби кожної ночі біля хати Зелінського робили пять господарів варту. Чому пан командант не ставив варти тоді, як „хтось" по ночах відчиняв вікна з українських хат, а в учителя вкрав корову і ніхто до сьогодня її не знайшов?

СКІЛЬКИ ВАЖИТЬ СОНАТА БЕТОВЕНА.

Один музик обрахував, що соната Бетовена т. зв. „Аппасіоната" важить 977 кґ. Він доказує, що щоби викликати кожний тон, цебто щоби вдарити одну ноту, треба 100 до 120 грамів. А тому, що „Аппасіоната" має 12,200 нот, то щоби її відіграти, треба 977 кл. ваги, що витворює необхідне тиснення на клявіші. Отож музика це теж важка фізична праця.

САМОГУБСТВО — ЯК РЕЛІҐІЙНИЙ ОБРЯД.

В Індії ще донедавна самогубство розуміли як реліґійний обряд. Підчас торжества вулицями міста переїжджав велкий віз і під його колеса кидались вірні Брами й гинули, розчавлені возом. Тепер англійський уряд заборонив цю радість смерти.

ЗАБРАЛИ ТРИЗУБ З ЧИТАЛЬНІ.

Дня 20-го березня підчас реферату п. Геник-Березовського в читальні в Яблонові постерунковий Мітач „придивився", що на стіні читальні висить тризуб. Він звернувся до голови читальні з домаганням, щоб той здіймив зі стіни тризуб, але голова заявив, що тризуб вивішено ще перед 10 роками, і коли досі його ніхто не здіймав, то й він не здійме. На другий день два постерункові, дібравши собі ще громадського поліціянта, прийшли до голови читальні, зажадали, щоби він відчинив читальняну салю, зняли зі стіни тризуб та забрали його на постерунок, залишивши посвідку.

НАСЕЛЕННЯ ВАТИКАНУ.

Конскрипція виказала, що на території Чітта дель Ватікано (Місто Ватикан) мешкає тисяча людей. До Лятеранського договору 50 відсотків з них були італійськими горожанами. Супроти цього Ватикан є нині найменшою державою земської кулі. Перед ним це місце припадало республиці Андорі, що лежить між Еспанією й Францією і має 5 тисяч мешканців. До ряду тих „великодержав" треба ще вчислити другу республику — Сан Маріно (в Італії), що має „аж" 11 і пів тисячі, та два князівства: альпейський Ліхтенштайн з 12 тисячами горожан та Монако на Рівієрі, якого володар щасливо панує над 23 тисячами вірних підданих.

ЗІР БДЖОЛИ.

Бджоли у своєму леті з улика на поля кермуються сонцем і всякими предметами, на які натрапляють по дорозі. Німецький учений прослідив бистроту бджолиного зору. Робив це так: На пустій рівнині, куди перелітали бджоли, поуставляв він у ріжних відступах предмети всякої величини, щоби муха мала змогу кермуватися ними. І виявилося, що тільки предмети, які в прямовісному напрямі творять з оком бджоли кут не більший як один ступінь, можуть служити до кермування її рухами. Отож бистрота ока бджоли має тільки одну вісімдесяту бистроти людського ока.

ПРОЦЕС ЗА ЛЯЛЬКУ.

В Парижі один батько купив своїй дитині ляльку. Продавець ляльок запевнив його, що лялька ніколи не розібється. Незабаром лялька розбилась. Батько прийшов до лялькаря й цей дав йому другу ляльку. Але й ця під напором пестощів дитини впала й поломила собі руки. Батько пішов у друге до лялькаря. Цей уже ляльки не дав. Справа опинилася в суді, який має тепер халепу: чи лялькар мав право казати, що його ляльки не розбиваються.

СМЕРТЬ РОБІТНИКА.

Управитель дібр у Вишнівчику, пов. Підгайці, вислав двірських робітників: Стаха Бучарського, Йосифа Лізака і Франка Одинака перекондролювати відходові рури зі збірника ґноївки. Тому, що збірниковых рур ніхто давно не відчинював, то при відчиненню гази вбили на смерть Стаха Бучарського, котрий залишив зовсім незасмотрену жінку і 6 дітей. Другі два робітники по перебутій хоробі — виздоровіли.

ОФІЦИРИ ВБИЛИ ПРЕМІЄРА МІНІСТРІВ ЯПОНІЇ

ЯПОНІЯ ОПИНИЛАСЯ НА ПЕРЕДОДНІ ФАШИСТІВСЬКОГО ПЕРЕВОРОТУ.

Мілітаристи незадоволені з „миролюбної" політики уряду.

ТОКІО (Японія). — Ґрупа молодих офіцирів вдерлася в дім премієра міністрів, Кі Йонукая, й трома стрілами вбила його. Покійному премієрови міністрів було 77 літ віку. Він визначався довголітньою активністю в політиці й був лідером японських націоналістів. Останніми часами серед воєнних почало ширитися незадоволення з політики Йонукая, яке збільшилося з підписанням у Шангаю з Китаєм замирення, після якого Японія почала виводити звідти свою армію.

Одночасно з убивством премієра міністрів інші пять ґруп офіцирів напали на деяких міністрів і старалися висадити бомбами кілька урядових будинків. Ворохобники лишили скрізь відозви з підписом організації молодих офіцирів. Зпочатку здавалося, що це почався зорганізований виступ фашистів для захоплення влади в Японії, але пізніше виявилося, що це лише широко задуманий терористичний виступ мілітаристів, щоб усунути тих, які, на думку мілітаристів, ведуть невідповідно активну політику супроти деяких держав.

Вбивство премієра міністрів зпочатку викликало в Японії такий переполох, що в більших містах замкнено біржі та банки. Змобілізовано резерви поліції й ужито всіх заходів, щоб піддержати дальший спокій у Японії. На спішному засіданню ради міністрів вибрано міністра фінансів, Таканаші, виконуючим тимчасово обовязки премієра міністрів. Уряд змушений буде уступити, щоб зреорганізуватись. Очевидно, імператор піде назустріч мілітаристам і збільшить в уряді їх вплив.

НАДІЮТЬСЯ ПОВАЖНИХ ПОДІЙ У ЯПОНІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — В колах Ліґи Націй ріжно оцінюють події в Японії. Дехто вважає, що імператорови й урядови пощастить опанувати становище в Японії й не допустити до дальших терористичних актів, а то й до революції; а дехто думає, що в Японії прийде до поважних подій. Можливо, що приходять часи, коли необмежений суверінітет імператора буде обкроєний так, як те зробили фашисти в Італії з королем.

У всякому разі терор, що на протязі останніх двох років панує в Японії, та взагалі складна політична ситуація на Далекому Сході не ворожать нічого доброго в недалекій будуччині.

ҐЕНЕРАЛ ҐОНДЖО ПОПЕРЕДЖУЄ РОСІЮ.

МУКДЕН (Манджурія). — Головнокомандуючий японськими військами в Манджурії, ґенерал Ґонджо, мав довшу розмову з кореспондентами газет. Він заявив, що Японія бажає встановлення в Манджурії спокою й ладу та захисту японських інтересів. Ніяких намірів проти сусідів Манджурії не має й не думає вести проти них акції.

Але ґенерал твердо підкреслив, що коли виявиться, що бандитизм, акти саботажу та терору в Манджурії підтримуються кимсь із зовні, то негайно будуть ужиті найрішучіші заходи, що це втручання чужих аґентів припинити. Він без натяків зазначив, що Японці тепер у Манджурії стараються виявити, на скільки відповідають дійсности відомости, що в Манджурії над заворушенням працюють російські емісари.

НЕДОСІВ У РОСІЇ.

МОСКВА (СССР). — Не зважаючи на всі заклики радянської влади й на „ударні" кампанії, большевикам не вдалося виконати пляну посівної кампанії. По плянам пятилітки требо було цієї весни засіяти 200,000,000 акрів землі, а дотепер засіяно лише 54,000,000, отже ледви понад одну четвертину. Минулого року в тім часі було засіяно 7,000,000 акрів більше.

Ґазети стараються всіми способами спонукати населення до засіву піль, а уряд видав декрети про „вільну продажу" решток збіжа, худоби, дробу, яєць, молока й т. п. Та всі ці заходи не дають бажаних наслідків.

ПОЛЬЩА ВІШАЄ ШПИГУНІВ.

ВАРШАВА (Польща). — По приговору воєнного суду повішено інжиніра Яна Баковського та розстріляно бувшого урядовця польського ґенерального штабу, Владислава Бораковського. Кабаретову співачку, Теодозію Маєвську, засуджено на досмертну вязницю. Всі трое обвинувачено в шпіонажі на користь радянської Росії. Президент Мосціцький відмовився помилувати засуджених, а лише на прохання Бораковського замінив йому повішення на розстріл.

У Люблині розстріляно резервового офіцира піхоти, Григораша Вілкоша, якого також обвинувачено в шпіонажі. Президент держави відмовився помилувати його.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ФЕДЕРАЛЬНУ ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТТЮ

Найбільший оптиміст здає собі вже справу з того, що господарська кріза, яку переживаємо, сама собою не зліквідується. І просто неможливо довше рахуватися з тим, що якось то буде, що безробіття зникне, а бізнеси поправляться, коли не буде ясного пляну, який дасть роботу міліонам.

З того боку треба повитати плян сенатора Робинсона щодо видачі федеральних бондів на суму $2,300,000,000, які мали би бути призначені на позички для стейтів і міст. А ті останні мали би знову зужити ті гроші на будови мостів, тунелів, каналів і т. п. Плян сенатора Робинсона являється наче програмою демократичної партії, бо його попирають найвизначніші демократичні провідники. Цей плян може навіть здійснитися, не вважаючи на спротив Гувера, бо проґресивні републиканці його попруть. А якби так сталося, то можна надіятися, що це принеслоб значне поліпшення відносин. Цей плян добрий ще й з того боку, що він ставить вимогу істнування упорядкованого зрівноваженого буджету. З того виходить, що видача тих нових бондів не спричинила би потрясення вартости американської валюти. Дотого позички будуть дані на такі підприємства, як будови мостів чи тунелів, які цілком певно оплатяться. Отже і під тим оглядом не буде ніякої небезпеки щодо втрати вложеного в них гроша.

Отсей проєкт, якщо ввійшов би в життя, міг би на протязі короткого часу дати роботу малощо не двом міліонам безробітних. Таке велике число людей перестало би відразу бути суспільним тягаром, себто, вони не побирали би більше допомоги. Призначені на їхню допомогу гроші могли би бути зужиті на більшу допомогу іншим безробітним. Ті, що дістали би працю, збільшили би число покупців. Господарське життя ожило би через приплив свіжого капіталу. Отже було би більше людей при роботі, менше потребуючих допомоги і був би оживлений бізнес та більше число покупців. Користи є так ясні, зрозумілі й прості, що прямо треба дивуватися, чому з ухвалою такого пляну і з його виконанням зволікають.

Видача федеральних бондів не була би ніякою допомогою чи жертвою, даною безробітним. Це була би здорова фінансова операція, на якій держава нічого не втратилаб, а тільки допомоглаб оживити бізнеси, піднести продукцію та побільшити варстат праці, започатковуючи тим дійсний зворот до ліпшого.

„НІЧОГО НОВОГО ПІД СОНЦЕМ"

Увесь культурний світ здрігнувся на звістку про варварські, дикунські розстріли української людности над Дністром. „Робітнича й селянська" влада большевицької партії ніби здійснила політичне пророцтво російського письменника Достоєвського. В романі Достоєвського „Беси", один революціонер, попередник теперішніх большевиків, каже про вигадану ним політичну систему: **„Я починаю необмеженою свободою, а кінчу безмежним рабством". Так почали й до цього дійшли комуністи:** вони обіцяли найширшу свободу робітникам і селянам, а врешті довели народні маси до найстрашнішої неволі.

Все на світі має свої причини. Не можна сказати, щоб большевизм так собі злетів з неба. Дехто думає, що якби Німці не перевезли були Леніна з товаришами 1912 року з Швайцарії через Німеччину в запльомбованих ваґонах, то, мовляв, і большевицької диктатури не булоб. Це є помилка.

Хочу тут показати, що **большевизм в його політичних і господарських ідеях мав коріння в попереднім розвитку московського народу, в історії царської держави.** Нас не повинна збивати з пантелику ота зовнішність, що показує, ніби московські большевики, запозичивши соціялістичну ідею з Західної Европи, творять щось нове, небувале. Погляньмо в минуле, то побачимо, що **крім комуністичних фраз большевики не принесли нічого в основі нового для Росії.**

Перед моїми очима встає **доба московського царя Петра І.,** який схотів зреформувати напів дику Московщину, „дігнати й перегнати" Европу. Цар Петро бачив, що в його державі бракує промислу, торговлі, що нема освіти й науки. Одним махом, як сучасні большевицькі „ударники", він хотів перенести західно-европейську техніку й культуру в Росію. Петро І. не бачив, що західно-европейська культура розвивалася тисячеліттями. В своїй варварській самопевности він казав: „Нам Европа потрібна тільки на якийсь десяток років, а потім ми обернемось до неї спиною".

Чи не тесаме думають, говорять і пишуть російські комуністи? Їхня головна ціль — „самовистарчальність" (автаркія), якої вони хотять досягнути цілим рядом пятирічок.

Можуть сказати: „Аджеж большевики скасували приватний капіталізм і все скупчили в руках держави. Чи це бувало перед ними в сторії Московщини?" Бувало, ще й як бувало. Хто знає минулість московської держави, той може подумати, що **свою господарську програму большевики прямо „позичили" у московського царя Петра І.** (1672—1725). Державний капіталізм був на Московщині з давніх давен. Вся земля, все майно царевих підданих були там споконвіку „божі та государеві".

Німецький посол у Москві, Вебер з Бравншвайґу, що жив на Московщині за царя Петра І., пише в своїх споминах „Ферендертес Руслянд" (Зреформована Росія) дуже багато цікавого про відносини на Московщині. „Царі, пише він, мають владу у важкий час відбирати маєтности у своїх бояр".

Нема що казати про селян та міщан: цар мав над усім народом необмежену владу. **Сталін, вивласнюючи селян в СССР, нічого нового не приносить, бо такі штуки робили московські царі й перед ним.** Большевики змобілізували собі всю торговлю внутрішню й закордонну. Це саме ми бачимо в Росії за царя Петра І. Було тоді заведено в Московщині державний монополь на горівку, на тютюн, на поташ, юхту, рибячий клей, на дьоготь, на сіль, на сибірські футра і так далі. Вебер пише: „Цар велить продавати ці продукти по якій йому завгодно ціні, і вони дають йому дуже значні прибутки". **Коли большевики свою державну торговлю називають „соціялістичною торговлею", то в такім разі першим „соціялістом" був московський цар Петро І.!**

Пробував цар Петро заводити також державний промисловий капіталізм, як це тепер роблять комуністи. До нових фабрик призначали цілі села, які мали працювати на фабриці. Як не вистарчало таких невільників на місці, то цар робив розкладку по інших селах. Так, розпорядком 1716 року мусіли селяни від 100 дворів дати одного робітника, від 500 дворів одного теслю і т. д.

Навіть у заманюванні закордонних „спеців" — техніків нема у большевиків нічого нового, як порівняти з добою царя Петра. Вебер пише: „Цар звелів писати до Франції й дав своїм аґентам доручення понавишукувати значне число всяких зручних майстрів та закликати їх у Росію. Між іншим велів своїм аґентам обіцяти, що вони (закордонні майстри) будуть мати помешкання й будуть вільні 10 років від усяких податків". Чим не сучасні обіцянки большевицьких аґентів „спецам" в Европі та в Америці?

Сучасна правляча каста в Москві складається з найріжноманітніших щодо їх національности й суспільного походження людей. Тут і Росіяни й Поляки (Дзержинський, Менжинський), Жиди, Латиші (Рудзутак), Грузини (Сталін), Вірмени (Мікоян), Українці (Гринько, Мануїльський) і т. п. **Чи не подібний „Інтернаціонал" будував державу цареві Петрові?** Були там Ґордони, скотського роду, були й Жиди „барони" Шафірови (Шапіро), були й „самоотвержені малороси" — Теофан Прокопович і багато інших, що зміцняли московську державу на шкоду України. Навіть, коли хочете, була свого роду ідея обєднання цілого світа під проводом Москви за царя Петра, як і тепер в комуністичнім Інтернаціоналі. Московський посол у Варшаві, Тяпкін, заявив іменем Петра І., що цілий світ, як єдиного Бога на небі, так і московського „єдиного царя під сонцем" буде мати. Чиста „світова революція"! — **А безбожництво,** яке тепер в СССР так розцвіло з волі комуністичної партії? **Перший цар Петро почав глузувати з церкви. Це він улаштовував маскаради в церквах, коли звелів звінчати двох карликів у церкві своєму учителеві, 80-літньому Зотову, призначивши його за патріярха.**

Петро І. улаштував, на глум з церковних установ, „всешутіший собор" (блазнів), які мали осмішувати релігію й церкву. Не даром же на Московщині склався був погляд в народі, що цар Петро І. є **Антихрист.** Люди ждали, що незабаром прийде Страшний Суд.

Які наслідки принесла ця спроба палицею „ширити культуру" в московським народі? Вебер пише, що **рабська праця, яку завів цар Петро, не посунула російського господарства наперед:** „Пригноблення духа, що настало через рабство, зовсім забило паморокн у селян... Людність через тиранію урядників та шляхти не має ні бажання, ні нахилу доложити руки до праці, а дбає тільки про своє убоге щоденне прохарчування".

Те, що Вебер написав тому 200 років, ми тепер можемо майже без змін прикласти до сучасних відносин у большевицькому царстві. А ще є люди, які кажуть, що історія не повторяється!

О. Книголюб.

ЧУЖА ПРЕСА ПРО УКРАЇНУ.

(УП) В квітні німецька преса, як столична так і провінціональна, писала про українські справи дуже мало, хоч не можна сказати, що в Німеччині нема заінтересовання тою справою. Причиною цього є як внутрішне положення в Німеччині, що абсорбує всю увагу преси, так і положення міжнародне. Преса в більшости нотує лише деякі важливіші факти з нашого життя.

Згадки про Народний Зїзд у Львові були у всій пресі. Приходиться одначе ствердити, що точних інформацій про зїзд не було, ба що більше, що всі інформації походили з ворожих нам жерел. Українська пропаґанда тут не дописала, бо й сама не мала мабуть точніших вісток. А коли такі вістки вже й мала, то вони були неактуальними й про їх ніхто й чути не хотів. Ріжно коментувалось та писалось про справу автономії, угоди, опозиції, розвал УНДА і т. п., все це одначе були здогади.

Слабий відгук в німецькій пресі знайшов також голод на Закарпатській Україні.

Смерть бувшого австрійського міністра закордонних справ, Черніна, викликала великий відгук в німецькій пресі, а в звязку з тим появились і ремінісценції про Україну та берестейський мир. Також вістка про будучий зїзд Габсбурґів заставила деякі ґазети згадати про Україну, зглядно про Українських Січових Стрільців та їхнього команданта, Василя Вишиваного (Вільгельм Габсбурґ), що тепер проживає у Франції.

Досить велике зацікавлення в пресі викликали недавні розкопки коло Чернигова, де знайдено останки вікінґських гробів з дуже цінними предметами того часу. Тип цих гробів нагадує типи північно-німецьких і скандинавських гробів, що в свою чергу доказує, що вже й у тодішні часи були якісь зносини між обома країнами, Україною й Німеччиною.

Декуди ще пишеться про відносини в совітах і згадується Україну, але все це Українцям вже давно звісне, бо українська преса далеко краще про це поінформована, як німецька. Голоси ці дуже рідкі і залежні мабуть від загального політичного курсу німецького уряду. Дивним дивом криваві події над Дністром не знайшли в німецькій пресі ніякого відгомону, хоч інша світова преса, якої список подається нижче, переповнена жахливими вістками знад Дністра.

Короткі вістки з українського життя принесли поодиночно такі ґазети: „Дойтше Тагесцайтунґ, Берлін, 6. 4. про голодівку політичних вязнів в Тернополі, з 7. 4. про заложення нової партії на Західній Україні та про виселення Рудницького на Сибір, з 9. 4. довшу вістку про виступ українського кулачника Омельченка в берлінському цирку Буша, з 10. 4. вістку про переслідування українських кооператив на Волині та про „певняцький" рух тамже. Про це останне писала й „Пройзіше Кройццайтунг" з 10. 4.

З заграничної преси писали в останньому часі про Україну такі ґазети:

1) Aftenposten, Oslo, 22. 3. 2) Le Journal, Paris, 22. 3. 3) Journal de Debats, Paris, 23. 3. 4) Dagens Nyheter, Stockholm, 23. 3. 5) Le Soir, Bruxelles, 24 3. 6) Dimineata, Bucuresti, 24. 3, 28. 3, 7) Naplo, Subotica, 25. 3. 8) The Morning Post, London, 22. 3, 9) New York Herald, Paris, 25. 3, 10) Berlingske Aften, Kopenhagen, 26. 3, 11) Giornale D'Italia, Roma, 26. 3, 12) Journal de Geneve, 27. 3, 13) Daily Telegraph, London, 29. 3, 14) Chicago Sunday Tribune, Paris, 3. 4, 15) L'Illustration, Paris, 9. 4, 16) Daily Express, London, 2. 4, 17) L'Humanite, Paris, 10 4.

В. Будзиновський.

ЗРУЙНОВАНА ГРОМАДА

(З моїх спогадів).

(11)

Щоби не нарікали на мене і не зробили мене причиною невдач, я пішов з ними до телеґрафічного уряду і надав ті три депеші. Відтам ми поїхали до міністерства рільництва. В авдієнційнім сальоні канцеліст уставив нас рядом так, що я стояв перший, праворуч війт Дубенка, далі війти Озерян і Бертник, на кінци асесор Дубенка. Увійшов міністер з обома секційними шефами. Міністер, котрий в руці мав папір з іменами зголошених на авдієнцію, глянув на папір і спитав по чеськи:

„Котрий то з панів є...? (імя вже вилетіло з моєї памяти).

„Гир!"*) гукнув асесор і, гопнувши кріпко ногами в тяжких чоботах, острим ходом ступив вперед і, випрямившися як струна, станув перед міністром. Міністер спитав, знов по чеськи:

„Що вас до мене привело з такого далекого краю?"

Асесор відповів:

„Ексцеленц! Мельде ґеґорзамст,**) (далі сказав по польськи) пшийодла нас до ексцеленції велька до неба о помсте волайонца кшивда!"

Тут асесор, котрий, хоч Поляк, по українськи говорив ліпше як по польськи, перейшов на українську мову і тягнув далі з великим огнем:

„У нас, ексцеленціє, розбій на гладкій дорозі. Колись, давно, наш пан зрабував і взяв чистим розбоем громадську сіножать. Тепер ми ту сіножать відібрали... і т. д...."

Коли асесор скінчив про сіножать, міністер став розпитувати, як в Дубенку, в Озерянах і в Бертниках люди жиють. Питав, кілько мають поля, кілько худоби, відки беруть топливо, чи і як заробляють поза своїми господарствами і т. і. Міністер дуже дивувався, що пани так багато луплять за право пасти на їх пасовиськах. Ще більше дивувався, що народ, працюючий на панських ланах, дає себе так немилосрдно вızискувати. Як міністер якої відповіди депутації не розумів, перекладав йому на німецьке секційний шеф Томашевський.

Нарешті, вертаючися до сіножати, міністер сказав, що про право власности до землі не рішає міністерство, не рішає адміністрація, а виключно суд. Про сіножать в Дубенку рішає суд в Станиславові і ніхто інший.

Коли депутати, сконстерновані, стали водити очима від міністра до мене, від мене до міністра, я промовив (по українськи):

„Вибачайте ексцеленціє, що пригадаю вам ваше приречення, або приречення вашого попередника, цю справу полагодити корисно для громади. Приречення чорне на білім і з печатками вашого міністерства було в моїх руках. Се приречення дістав пан інжинір Файт, коли він тут був з депутацією від громади Дубенка".

„Чи це правда?", міністер спитав асесора. „Чи якийсь Файт справді має якийсь папір з обіцянкою міністерства полагодити цю справу, ще й корисно для одної зі спірних сторін?"

„Правда!", відповів асесор. „Цей папір ми бачили. Читали його жандарми, наш пан посол і монастирський адвокат Мозлер. Саме того ми приїхали до ексцеленції, бо маємо письменне приречення міністерства. Ми приїхали просити ексцеленцію, щоби ексцеленція як найскорше вирішили в користь громади, бо біда не спить. Як міністерство спізниться зі своїм правом, то суд полагодить справу по свому і тоді буде біда, бо народ не дасть свого!"

Міністер ще раз пояснив, що це не адміністраційна справа, а судова. По цім поясненню додав:

„Я, цісарсько-королівський міністер рільництва, кажу вам: Хто вам каже, що така справа, як ваша, належить до міністерства, не до суду, той є ошуканцем. Той ваш Файт, то ошуканець. Він обріхує вас, щоби від вас тягнути гроші і дарунки. Той папір з печатками і з обіцянками мого міністерства є ошуканством. Його підробив сам Файт. Як зійдетеся з Файтом, то передайте його жандармам. Як ви не зробите цього, то я зроблю".

Міністер схилив голову на знак, що авдієнція скінчена і вийшов. За ним пішли оба секційні шефи. І ми вийшли. Вже на вулиці депутати довго стояли німі, неначе кождий дістав обухом по голові. Тепер вони вже мусіли увірити, що Файт обріхував і просто обкрадав їх, бож не хто інший, як сам міністер сказав їм, що така справа до нього не належить, а виключно до суду.

Депутати знали, що суд рішить в користь Нехелеса. До цего вони ніяк не хотіли допустити, отже звичаєм галицького хлопа загадали заапелювати до ще вищої, хоч ще менше компетентної інстанції. Мовчанку перебив асесор заявою:

„Ми підемо до цісаря!"

Я знав, що не поможуть ніякі арґументи про некомпетенцію і про безсильність цісаря в таких справах. Кількадесять літ парляментарно-конституційного життя в Австрії, з голов галицьких хлопів не вибило думки про абсолютну владу цісаря. В своїй уяві хлопи мали його за сильнішого, як він був в часах абсолютизму. На думку нашого хлопа цісар рішав також у справах цивільних, рішав про право власности.

Тепер я потерпав, що мої депутати впадуть в кігті якого віденського покутного адвоката, котрий їх до решти висмоктає. Хто зголошувався на авдієнцію, той мусів свою справу передати цісареви також списану на папери. Щоби моїх депутатів не впустити в руки якої нової пявки, я сказав їм:

„Як хочете, то я вам напишу подання до цісаря. Напишу і прочитаю вам. Як не буде вам до вподоби, то знайдете собі кого іншого, що вам напише".

Депутати ще не втратили довіря до мене і ще не знали, де у Відни знайти якого покутного адвоката, отже згодилися. Парлямент був недалеко, засідань тоді не було, отже я взяв їх до посольського бюра і написав три подання до цісаря від трох громад: Дубенко, Озеряни і Бертники.

Всякий посол повинен знати, що в таких справах цісар був некомпетентний, і в таких справах цісарська канцелярія людей на авдієнцію до цісаря не пускає. Я рішився написати ці подання і депутатів завести до цісарської канцелярії не лиш тому, щоби якийсь покутний адвокат не обдер їх без ніякої користи для них. Я хотів, щоби ті депутати самі переконалися і в своїх громадах людям розказали, що й цісар їм не поможе; що цісар взагалі не є такий всесильний потентат, за якого його галицький народ має; що той австрійський цісар є панською собакою, яка долею клопа цілком не журиться.

Як би в парляменті довідалися, що то я писав ті подання, то, не знаючи моїх інтенцій, гадали би: або, або. Або я не знаю основних конституційних законів, отже не маю основ кваліфікації на посла..., або я обманець, що визискує людську глупоту. Я мусів забезпечити собі дискрецію. Виходжу з готовими поданнями до депутації і кажу (зрештою правду):

„Цісар не дуже любить, як посли втиркаються в такі справи. Як би довідався, що то я писав ті подання, то гадав би, що я збунтував вас проти Нехелеса. Це вашій справі пошкодило би. Нарочно на те, щоби ніхто не вгадав, хто змайстрував ті подання, я написав їх не по українськи, а по польськи. Ви не скажете нікому, хто писав?"

„А деж би ми!..." депутати відповіли хором. „Скажемо, що якийсь адвокат у Відни".

(Далі буде).

*) З німецького „гір!" (тут!). Цим словом зголошувався вояк, викликаний старшиною.

**) Німецьке „зголошую як найпослушніше". Сими словами вояк зачинав всяку свою обовязкову балачку зі старшинами; очевидно, також всяку відповідь.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що спеціяльний мітінґ відбудеться в четвер, 19 травня, в годині 7.30 ввечір, в галицерковній де звичайно. Уряд повищого Товариства просить всіх членів явитись на мітінґ, бо маємо дуже важну справу до полагодження. Неявившийся член без доказу жадної причини, буде укараний після статута. — Н. Сорохтей, предс.; С. Андріїв, кас.; Д. Сподарик, секр.

ПОДЯКА.

Я нижче підписаний член Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268 У. Н. Союза в Франкфорд, Па., складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені $50 допомоги з фонду запомогового, котра мене заратувала в прикрому матеріяльному положенню.

Теодор Липка.

ПРОТЕСТ УКРАЇНЦІВ У ФРАНЦІЇ ПРОТИ ЧЕРВОНИХ КАТІВ.

Українська Громада у Франції, з осідком на 27 буль. Ля Тур-Мобур, Париж, скликала в суботу, 23. квітня 1932 р., українських громадян на доклад П. Бойкова про „шляхи та методи визвольної боротьби українського народу в минулому, сучасному та майбутньому". Після докладу п. Бойків коротко схарактеризував недавні криваві події над Дністром, зприводу яких ухвалено слідуючу резолюцію:

Українці, без ріжниці своїх политичних переконань, які під сучасну пору перебувають у Парижі, зібрались дня 23. квітня, щоб заявити перед цілим світом свій рішучий протест зприводу недавніх кривавих подій над Дністром, де розстріляно сотні українських дітей, жінок та мущин. Рівночасно звертають вони увагу як цілого західного світа так і державних мужів, що ця кривава подія над Дністром є тільки зникаючо малим явищем того грізного й безпощадного винищування, якого доконує Росія над українським народом ще від 1709 р., себто від програної війни з Росією під Полтавою. Від того часу аж дотепер всі російські уряди без огляду на зміну поодиноких її володарів, без огляду на панування внутрі Росії тої чи іншої соціяльної кляси, — всі вони ставили своїм завданням знищити український нарід у цілому. Доказом цього є знищення української армії після 1709 р., знищення державного устрою України, закріпощення українського народу на цілих 150 років і врешті як найбільш грізне нищення української мови законом 1876 р. Це явище як чорна пляма в історії цілого людства XIX. ст. являється найбільш характеристичним симптомом тих грізних метод, що їх примінює Росія супроти українського народу.

Український нарід, який впродовж цілих століть веде боротьбу за відновлення своєї держави в етноґрафічних межах і на яку він має всі права, як історично-державна нація, не знаходить до сьогодня повного зрозуміння в широкому світі, який призвичаєний дивитися на Росію, чи на сучасний Радянський Союз, як на територію, заселену виключно російським народом. Натомісць на тому просторожі жиють десятки поневолених народів, а найбільшим поневоленим народом являється український нарід, який глибоко вірить, що повне національне й соціяльне життя знайде він тільки у своїй власній державі. Тому він не припиняє й не припинить своєї боротьби за збудування своєї держави, одначе криваві події над Дністром він ставить на суд цілого світа, як яркий доказ тих грізних й безпощадних метод, які в минулому примінювали уряди монархістичної, а сьогодня большевицької Росії. Українці глибоко переконані, що широкий світ зуміє вповні відріжнити боротьбу від варварства і переконатись у тому, що бажання українського народу мати свою власну державу не дасться знищити.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 24 березня 1932 р. помер **Лука Мудрик,** член 198 відділу У. Н. Союза в Порт Джервіс, Н. Й.

Покійний родився в 1881 р. в селі Розношинці, повіт Збараж, Західня Україна. До У. Н. Союза вступив у 1925 році.

Позіставив вдову Марію Мудрик, членицю У. Н. Союза, і дітей: Анну, Теодора й Іванну, і замужну Марію Ухацьку.

В похороні взяли участь Союзовці й богато чужинців, а далі зїхалася родина й свідоме громадянство.

Покійний не вмів читати, ані писати, але всетаки дуже цікавився народними справами, і його загально шанували. Складав жертви на народні цілі та болів завжди недолею Рідного Краю. Особливо болючо відчув польську звірську „пацифікацію".

Покійний теж гарно виховав своїх дітей на добрих синів і доньок українського народа.

Вічна йому память!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПІШІМ З ДОПОМОГОЮ УКРАЇНСЬКИМ ВИСТАВАМ У ЧЕСТЬ ВАШИНҐТОНА.

Засилаю редакції рецензії гардфордських американських ґазет про українське свято в честь Вашинґтона, влаштоване Українським Хором Кошиця і Школою Народніх Танків. В. Авраменка. Як усюди, так і в нас випав концерт під артистичним оглядом знаменито, але під фінансовим оглядом незавидно. Ми передали чистий дохід усього на суму $123. В Ню Гейвен, як зачуваємо, був дефіцит. Тесаме було мабуть і в Голійок. Щоби ратувати ситуацію гардфордські Українці зложили у себе деяку позичку, бо вважаємо соромом, коли би прийшлося припинити ті вистави, що приносять нам так богато чести і слави. Та отся поміч замала. Тут треба, щоби ціле громадянство підперло підприємство, яке фінансово з огляду на важкі часи, а також і нашу байдужність, не дописує, але зате дає нам великі цінности з іншого боку.

Бо коли така негайна поміч не прийде, то концерти треба буде перервати. А тоді буде певно загальне каяття, тільки навороття не буде. До цього саме не треба допустити.

Р. Т. Пристай.

Тактика.

Федо (1821—1873), французький письменник, був на вакаціях на селі. Одного дня прийшов до сільської гостинниці та спитав господиню:

— Чи маєте цикорію?

— Маю, — відповіла господиня.

— Скільки?

— Трицять пачок.

— Добре. Принесіть тих трицять пачок сюди.

Засапана господиня принесла тих 30 пачок цикорії та поклала на стіл перед гостя.

— Добре, — сказав Федо — тепер можете зробити мені горнятко правдивої зернистої кави.

БЕЗБОРОННА ЖІНКА

Хоч Кістунова в ночі мучила страшно ломота і хоч це його дуже зденервувало, він устав рано, пішов до служби та якнайпильніше приймав інтересантів банку. Лице його було сумовите, змучене, ледви міг говорити, ледви віддихав— наче невдовзі мав спочати в гробі.

— Чим можу служити? — спитався жінки у передпотоповім плащі, якого форма ззаду пригадувала хруща.

— Прошу пана, — стала скоро тарахкотіти незнакома — мій чоловік, колеґіяльний асесор Щукин, нездужав пять місяців. А як, даруйте за слово, лежав дома й лікувався, відправили його без ніякої причини. Колиж я прийшла за платнею, то, прошу пана, потрутили йому з платні двацять чотири рублі і трицять шість копійок. — „За віщо?" — питаю. „Та бо він брав гроші з каси взаїмної помочі й товариші поручили за нього". — Що такого?... Чи він мав право брати без мого доволу? Це виключене, прошу пана. Щож це знову?... Я бідна жінка й жию з комірників... Я слаба, безборонна істота... Всі мене кривдять, ніхто доброго словечка не скаже мені.

Вона стала кліпати очима та шукати хустини в плащі. Кістунів узяв від неї подання та пильно перечитав його.

— Щож це знову, прошу пані? — здвигнув плечима — Нічого не розумію! Видно ви, добродійко, не туди попали. Ваше прохання зовсім не торкається нас. Ви, пані, зверніться до установи, в якій працював ваш чоловік.

— Ах, добродію, я була вже в пятьох місцях і ніде навіть не хотіли приняти подання — відповіла Щикинова. — Я вже голову втратила, не знаю, що робити, та мій зять, хай Бог дасть йому здоровля, порадив мені звернутися до вас: „Ви мамо, підіть до пана Кістунова — це впливова людина, може вам усе зробить. Тому, прошу, ласки пана, помогти мені.

— Нічого не можемо для вас зробити. Будь ласка зрозуміти: ваш чоловік, наскільки здоґадуюся, працював у військово-лікарськім відділі, а наша установа зовсім приватна, торговельна, це банк. Чи ви того не розумієте?

Кістунів ще раз здвигнув плечима та звернувся до найближчого інтересанта, з запухлим лицем, у військовім однострою.

— Ясновельможний пане — почала наново Щукинова жалісним голосом своє прохання. —Мій чоловік був дійсно хорий і я маю на це лікарське свідоцтво. Ось, прошу поглянути.

— Дуже добре, вірю вам — ще більше поденервований відповів Кістунів — та кажу ще раз, це нас не торкається. Дивне це і навіть смішне! Чи ваш чоловік не знає, куди треба звернутися?

— Ах, паноньку, нічого не знає та все лише говорить: „Це не твоя справа, забирайся!..." А чияж це справа?! Таж на моїм карку сидить! На моїм!

Кістунів знову звернувся до Щукинової та став їй вияснювати, яка є ріжниця між військово-лікарським відділом і приватним банком. Слухала пильно, притакувала головою, вкінці сказала:

— Так, так, так... розумію, прошу пана. Коли так, то хай пан скажуть мені видати бодай пятнацять рублів. Я готова взяти не все відразу...

— Ах... — відітхнув тяжко Кістунів, відкинувши голову взад. — Годі вам вбити в голову те, що говорю! Таж зрозумійте вкінці, що звертатися до нас із таким проханням, це те саме, що наприклад, вносити подання в справі розводу до аптики або скарбівні. Вам не доплатили, так, це правда, та це не наша справа!

— Ясновельможний пане, все життя молитися буду за вас, змилосердіться над бідною сиротою! — розплакалася Щукинова.—Я жінка безсильна й безборонна... Ледви жию... З комірниками по судах волочися, за чоловіка дбай і коло господарки вештайся, а тут ще до сповіди збираюся тай зять без становища... Здається лише, що їм і пю, а я ледви на ногах держуся... Всеньку ніч спала я...

Кістунів почув як йому серце бється. Зробив міну мученика, приклав руку до серця та став ще раз пояснювати те саме Щикиновій. Та йому вірвався голос.

— Ні, даруйте, не маю сили говорити з вами — сказав і махнув рукою. — Аж голова стала мені ходором ходити. Ви й нам перепиняєте тай самі час тратите. Ух... Олексію Миколаєвичу — звернувся до одного зі службовців — будь ласка пояснити цю справу пані Щукиновій.

Кістунів полагодив справи всіх інтересантів, вернувся до свого кабінету, підписав щось із десять документів, а Олексій Миколаєвич усе ще перекунував Щукинову. Кістунів зі свого кабінету довго чув два голоси: монотонний, здержливий бас Олексія Миколаєвича та плаксивий, скрипливий голос Щукинової.

— Я хора жінка — говорила Щукинова — може на око виглядаю крепко, та коли приглянутися, то в мені нема ніодної здорової жилки. Ледви стою на ногах і апетиту не маю... щоправда, я пила сьогодні каву, та ні трошки смаку її не чула.

А Олексій Миколаєвич пояснював їй ріжниці між відділами та скомплікувану систему вношення подань. Одначе небаром змучився та просив, щоби бухгальтер заступив його.

— Страшно прикра бабище — обурювався Кістунів, ломив собі пальці, що хвилини підходив до карафки з водою. — Якась ідіотка, ганчірка! Мене майже замучила і їх згнобить — осоружна! Ух! як мені серце бється.

Пів години потім задзвонив. Прийшов Олексій Миколаєвич.

— Ну, щож там із тією бабою?

— Ніяк не можемо позбутися її! Ми вже просто з сил опали. Ми своє, вона своє.

— Я... я не можу слухати її голосу... Я хорий... не видержу...

— Прикличу возного — сказав Олексій Миколаєвич—хай викине її.

— О, ні, ні! — налякався Кістунів. — Стане верещати, а в цьому домі жиє багато людей тай чорт зна, що про нас подумають... Постарайтеся, мої дорогенькі, якось їй пояснити, що її справа до нас не належить.

За хвилинку знову почувся голос Олексія Миколаєвича. Та за чверть години його бас уступив місце сильному теноровому голосови бухгальтера.

— Ви-їм-ко-во нестерпна жінка! — обурювався Кістунів і нервово здвигав плечима. Якась дурна, щоб її поломило! Здається, що знову вертається моя ломота... Знову починає боліти голова...

У сусідній кімнаті Олексій Миколаєвич, вкінці зовсім виснажений, вдарив пальцем об стіл, а потім торкнувся чола:

— Коротко сказати, ви маєте на плечах не голову, а он що...

— Ну, прошу, прошу — обидилася жінка — своїй жінці стукай!... А диви!... Я ще не таких бачила!

Олексій Миколаєвич дивився на неї ненависно й люто, начеб хотів проковтнути її, а потім сказав тихим, приглушеним голосом:

— Забирайся відсіля!

— Що-о?! — заревіла нараз Щукинова. — Як ви смієте?! Я слаба, безборонна жінка. Як піду до адвоката, то по тобі сліду не лишиться. Трох комірників посадила я в холодну, а за твої зухвальні слова ще будеш витися біля моїх ніг. Я до вашого ґенерала піду. Пане директоре, пане директоре!...

— Забирайся відсіля, холеро якась! — Заревів Олексій Миколаєвич.

Кістунів відчинив двері та виглянув до канцелярії.

— Що сталося? — спитав плаксиво.

Щукинова, червона наче бурак, стояла посеред кімнати, завертала очима, вдаряла пальцем у повітря перед себе. Службовці банку, також червоні зі змучення, виснажені, поглядали один на одного.

— Пане директоре — кинулася Щукинова до директора.— Ось цей, оцей тут! — вказала на Олексія Миколаєвича — постукав пальцем по столі, а потім по чолі... Ви казали йому розглянути справу, а він насміхається! Я слаба, безборонна жінка. Мій чоловік є колеґіяльним асесором, а мій батько був майором!

— Добре, прошу пані—простогнав Кістунів — я розгляну.. постараюся... Прошу прийти... пізніше.

— А коли дістану, прошу пана? Мені сьогодні треба грошей.

Кістунів дріжучою рукою потер чоло, зітхнув і знову взявся пояснювати цілу справу від початку.

— Пані добродійко, я вже сказав. Тут банк, установа приватна, торговельна. Чого хочете від нас? І зрозумійте вкінці, що перешкоджуєте нам.

Щукинова вислухала та зітхнула.

— Так, так — притакувала. — Та хай пан будуть такі добрі, всеньке життя молитисяму за вас, прошу бути вирозумілим для мене, як рідний батько. Коли лікарські свідоцтва не вистануть, то можу предложити свідоцтво з поліції. Хай пан скажуть виплатити мені гроші.

Кістунови потемніло в очах. Відсапнув безсилий впав на крісло.

— Скільки хочете? — спитав слабо.

— Двацять чотири рублі і трицять шість копійок.

Кістунів виняв з кишені пулярес, відрахував двацять пять рублів і дав Щукиновій.

— Бери... й іди вже!...

Щукинови завинула гроші в хустину, сховала їх, усміхнулася любо, ввічливо, а навіть моторно та спиталася:

— Пане директоре, а чи мій чоловік не міг би знову вернутися на посаду?

— Я відїжджаю... я хорий... — сказав Кістунів слабеньким голосом. — Мені страшно бється серце...

А коли справді пішов до дому, Олексій Миколаєвич післав возного за лавровими каплями. Всі службовці зажили по двацять капель і щойно тоді взялися наново до праці. Щукинова сиділа ще яких дві години в ждальні та розмовляла з возним; чекала аж вернеться Кістунів.

Прийшла й на другий день.

Актор: Пане директоре, я жадаю правдивої страви та вина в сцені пиру.

Директор: Коли так, то мусите теж випити справжню отрую в сцені, в якій маєте отруїтися.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN TRIBUTE TO GEORGE WASHINGTON'S BICENTENNIAL.

BOSTON, MASS.

DANCES AND SONGS FROM THE UKRAINE.

At the Boston Opera House last evening the Ukrainian Bicentennial Committee presented its so-called "Tribute to Washington," consisting of dances by Vasile Avramenko's Ukrainian Folk Ballet and Alexander Koshetz's Ukrainian Chorus. The program divided itself into three parts, entitled on the program-sheet, "Memoirs of the Ukraine," a "Ballet-Picture of the Highlanders' Life"; "Folk Song of the Ukraine in America;" "In the country of Georoge Washington," a "Ballet-Picture of the Young Ukrainian Generation in America." First and third parts consisted obviously of folk dances, while a group of arrangements of folk songs intervened. The only way available to these singers and dancers of connecting their native songs and dances with the Washington Bicentenary, the evident aim of the whole present tour, was by dancing the last group before a drop on which was painted the Capitol in Washington; by introducing a finale in which the chorus sang "The Star-Spangled Banner" while the ballet posed in a stage picture, the whole beneath a picture of George Washington and to the accompaniment of the waving of flags of the United States and of the Ukraine. With conflicting perforomances at Symphony Hall, the Repertory Theater and Jordan Hall, the attendance was far smaller than the occasion deserved.

For the folk dances a small orchestra consisting of violin, double bass, clarinet, piano and tambourine, at the extreme right of the stage, supplied the music. This music was highly rhythmical, always proceeded at a rapid, almost breathless pace, more frequently than not was cast in a minor key, was of a sameness which bordered on monotony. Costumes were strongly colorful. A program note gave information that they came from all the provinces of the Ukraine, that those of historical interest were from the private wardrobe of Mr. Avramenko. The dancing was spirited, excellent in ensemble, full of the curious whirlings and the peculiar squatting steps associated with dances of the Russians type. One of the most interesting features was the dancing of two children said to be five and six year old, both singly and in pairs. If there was less precesion and less security in the dancing of these mites than in that of their elders, the matter escaped the reviewer. And some of the steps appeared to be difficult. Further, these children, and some older ones as well, took their places at the end of the lines in many of the numbers of the entire ensemble, indicating that these dances must be community affairs, participated in by all ages, and not relegated to a few select professional elders.

The vocal numbers were arrangements of folk songs, mostly by Mr. Koshetz, but in a few cases also Yasinevich, Ludkevich, Lysenko, Kolessa. With but little exception these numbers were of the same vigourous, spirited nature as the dances. One noted particularly the presence of strong, persistent accentuation throughout. The arrangements were for the most part elaborate enough to make their folk origin but little apparent. As choral music per se, they were worthy of all praise. The singing was of an excellence entirely on a par with that of the best of the several European choirs which have from time to time visited Boston.

A. H. M.

(Boston Evening Transcript, Wednesday, May 11, 1932).

HOLYOKE, MASS.

UKRAINIAN CHORUS AND BALLET PRESENT COLORFUL PROGRAM.

Dramatic and colorful folk-dances and songs comprised the program given by the Ukrainian National chorus, directed by Alexander Koshetz and the Ukrainian folk ballet, led by Vasile Avramenko, in the City Hall auditorium last nigth before a fairsized audience. This performance was the tribute of local Ukrainian-born citizens to the memory of George Washington and was deserving of a capacity crowd.

The appeal of the chorus was as much in the character of the music presented as in the magnificent orchestra-like quality of the singing which was without accompaniment. Prof. William C. Hammond, director of music at Mt. Holyoke College, was most enthusiastic over the work of the chorus. "It was the finest of the kind I have ever heard," he said. "Nothing better has ever been heard here. The richness of the voices, the spirit and enthusiasism of the singers, their splendid training and under admirable command combined to make the chorus a remarkable one."

The chorus of about 40 men and women who wore their bright colorful and heavy native costumes. Director Koshetz has trained them to a tone, a flexibility, and exactness of attack that makes gorgeous hearing. To compare them to a fine orchestra is inevitable. So perfect is the technique of this unique group of singers that it often sounded like a choir of violins and celos, a symphony orchestra or a magnificient organ.

The entire ballet was also in brilliant holiday costume of their native land. Besides a number of martial dances, there was a ritual Eastern dance, as this is the season of the Ukrainian Easter. Two tots, boy and girl, not more than five years old were the outstanding features with their special dance numbers. Ballet master Avramenko also delighted with a solo dance. Every number was heartily applauded. The closing number was a Washington tableau with the ballet and chorus grouped around a large portrait of Washington, while they sang "America" and then the national song of Ukrainia.

The chorus came here by bus from Boston yesterday and this morning left for New Haven where they will give a concert tonight. Tomorrow night they will appear in Harford and then continue their tour in New York State.

(Holyoke, Daily Transcript and Telegram, Thursday, May 12, 1932).

NEW HAVEN, CONN.

UKRAINIAN GROUPS PLEASE AT SHUBERT.

A large crowd attended the Ukrainian Bicentennial Tribute to Washington held in the Shubert theatre last night starting at 8:15 o'clock. Alexander Koshetz and his Ukrainian Chorus together with Vasile Avramenko and his Ukrainian Folk Ballet furnished an interesting program.

The event was dedicated to the 200th anniversary of George Washington now being commemorated by patriotic societies throughout the country.

(New Haven Journal-Courier, Friday, May 13, 1932).

PRAISE FOR THE UKRAINIANS.

To the Editor of The Evening Sun—Sir:

As one who thoroughly enjoyed the Ukrainian Chorus and Ballet at the Alcazar Tuesday evening, I wish to publicly acknowledge my appreciation of the patriotic Ukrainian people in Baltimore who so wonderfully wove their devotion to home with loyalty to an adopted country in song and dance. It was a fine exhibition of sincere allegiance and those who were responsible for this colorful declaration of reverence to the memory of Washington deserve high praise.

M. S. W.

Baltimore, May 5.

(Baltimore Evening Sun).

З ЖІНОЧОГО РУХУ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Віче Союза Українок Америки.

Дня 20. березня ц. р. заходом Сестрицтва, відділу 151 Укр. Народного Союза скликано збори й на тих зборах сестри-членкиці У. Н. Союза заложили відділ „Союза Українок Америки". По виборі уряду до С. У. Н. приступили до справи й вирішили запросити предсідательку „Союза Українок Америки", паню Олену Лотоцьку, щоб вона ширше вияснила завдання й діяльність „Союза Українок Америки". Уряд „Союза Українок Америки" запросив листовно організаторку, щоби прибула коли до нашої місцевости, на що пані організаторка відповіла, що прибуде 10 квітна ц. р. Пані О. Лотоцька прибула дня 10 квітня ц. р. до нашої місцевости.

По обіді в годині 2.30 пополудні зявилася пані предсідателька в салі в товаристві урядників і члениць „Союза Українок Америки". По короткім привитанню з урядниками й членицями пані Марія Яремчук, секретарка від. 151 У. Н. Союза, розпочала збори короткою промовою, вказуючи на потребу в нашій місцевости такої організації, як „Союз У. А." По скінченню промови п. Марія Яремчук попросила паню О. Лотоцьку пояснити ширше діяльність, завдання та способи організації Союзу Українок Америки. Шановна пані О. Лотоцька, переповідаючи вкоротці, говорила так:

Мої дорогі брати й сестри! По девятнацятьох літах я знову прибула до вас, як организаторка й голова Союза Українок Америки. Ніколи я не думала, щоб судьба позволила мені з вами, мої любі й дорогі, знову зійтися ось тут у вашій українській салі, так красно прибраній українськими синьо-жовтими стрічками. Звідси я маю найкращі мої спогади; тут пройшли найкращі хвилі мого життя. Звідси я винесла гарні спогади, які лишаться аж до смерти. Потім шановна бесідниця широко й докладно пояснила завдання й напрям та програму діяльности Союза Українок, а також його відділів в Америці. Метою Союза є згуртувати всіх американських Українок в одну міцну жіночу організацію та злучити всі українські жіночі товариства для праці над піднесенням свідомости українського жіноцтва в Америці, над вихованням молодого українського покоління в Америці в українськім дусі, для популяризовання української справи серед Американців, для поширення українського народнього мистецтва й для помочі в боротьбі українського народу за свободу й за самостійність дорогого нам рідного українського народу.

Далі шановна пані О. Лотоцька згадала, що є безперечний поступ по нинішний день, бо за 6 років істнування СУА зорґанізовано більше ніж 40 відділів та сфедерованих товариств від Ню Йорку аж поза Шикаґо. Злучено в Союзі Українок Америки понад 2,500 свідомих жінок Українок. Та на цьому не можна спинятися, бо завдання СУА вимагають масового попертя, більших засобів; вимагають втягнення всього українського загалу в Америці до народньої праці.

Закликаючи до активної праці, шановна референтка закликала любити свій рідний край та свій нарід. Зокрема пані О. Лотоцька закликала плекати в Америці українське народнє мистецтво й штуку.

Про мистецтво й українську штуку шановна референтка говорила, що великий український нарід має мистецьку творчість, що наше українське жіноцтво вже від давних часів славиться своїм мистецьким хистом не лище в нас, але й серед інших народів; славиться воно своїм смаком у вишивках й т. д. Українські вишивки є найкращими по мистецьки зробленими від інших народніх вишивок. Вони визначаються делікатністю взору й барв та багацтвом форм. Мистецька творчість української жінки додала до нашого мистецтва великі скарби, до української орнаментики, що бачимо на вишивках, писанках, різьбі, килимах і т. д. Ми бачимо, як тепер зі щирою посвятою наше українське жіноцтво взялося до поширення свого мистецтва серед Американців і гідно репрезентує наше народнє українське мистецтво перед світом.

На закінчення пані О. Лотоцька перечитала відчит під наголовком: „Боротьба американського жіноцтва за рівноправність". По прочитанню цього реферату пані О. Лотоцька закликала Українок записуватися в члениці Союза У. А.

Промову й реферат пані О. Лотоцької присутні вкрили довгими й грімкими оплесками. Потім публика відспівала гимн „Ще не вмерла Україна" і „Не пора!", чим віче закінчено.

Григорій Біленький, член 147 від. У. Н. С.

Праведний суд.

У судовій салі страшний галас. Виведений з рівноваги суддя звертається до сторожа та каже:

— Успокійте публику, а ні, то я попрошу всіх, щоби вийшли. Ми розглянули вже стільки справ і ніодної з них не чули.

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(35)

В місті Кастра Санґвінаріюс багато говорили про заручини Ділєкти, дочки Дідони Спленділус, з Максімусом Преклярусом. Особливо багато говорили про це тому, що Ділєкта відкинула залицяння сина імператора, а нагоду стати імператрицею проміняла за любов. Максімус Прекляруc також чувся найщасливішою людиною на землі. Він кожду вільну хвилину проводив у товаристві своєї нареченої, залишаючися в її саді довгими годинами.

—o—

Син імператора, Фастус, уже давно рішив пімститися на Ділєкті й на Максімусі Преклярусі. Він не міг забути того, як на нього напав Тарзан і як йому довелося виходити геть з саду Дідони Сплендідус, коли з нього вигнала його її донька Ділекта. Свій намір пімсти він рішив перевести негайно в життя. В тій цілі Фастус післав до Максімуса Преклярусa післанця з запрошенням Преклярусa до імператорської палати на бенкет.

—o—

Максімус Прекляруc також недолюблював Фастуса, але запрощення не міг не приняти й змушений був іти на бенкет. Прекляруc був дуже здивований тим, що Фастус стрів його надзвичайно привітливо й усміхався до нього дуже ввічливо своїм солоденьким усміхом. Увесь час бенкету Прекляруc почував на собі хитру усмішку Фастуса, а тому рішив при першій нагоді йти додому. Розпрощавшися з Фастусом, Прекляруc подався додому.

—o—

Увійшовши на подвіря, він був здивований тим, що тут і в домі ніби все вимерло. Не було видно слуг, а також скрізь панувала темрява. Ніде ніяке світло не блимало. Не було й на дворі вогню, який горів завжди в ночі, коли хто з родини був відсутній. Максімус Прекляруc був цим занепокоєний і здивований. Він почув, що сталося щось недобре. Швидким кроком перейшов через темне подвіря й скоро опинився в темнім домі.

—o—